

ITALIYA YOSHLARI TILI: XUSUSIYATLARI VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR

Xodjiyeva Gulchehra Norovna

SAMDCHTI Ispan italyan kafedrası o'qituvchisi

Baxtiniso Nabiyeva Isomiddin qizi

SAMDCHTI Italyan tili yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Italiya yoshlari tili internet, ijtimoiy tarmoqlar va zamonaviy madaniyat ta'siri ostida tez sur'atlarda o'zgarib bormoqda. Ushbu maqolada yoshlar nutqiga xos sleng birliklar, qisqartmalar, yangi leksik va frazeologik birliklar hamda ijtimoiy tarmoqlarning tilga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, yoshlar tilining sotsiokultural ahamiyati va guruh identifikatsiyasidagi roli yoritiladi.

Kalit so'zlar: Italiya, yoshlar tili, sleng, internet ta'siri, ijtimoiy tarmoqlar.

So'zlashuv va til madaniyati har bir jamiyatning ijtimoiy hayotida muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, yosh avlod nutqiy xulq-atvori jamiyatdagi zamonaviy madaniy va ijtimoiy jarayonlarni aks ettiruvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Italiya boy tarixiy va madaniy merosga ega bo'lgan mamlakat bo'lib, uning tili ham doimiy ravishda rivojlanib, an'anaviylik va zamonaviylik unsurlarini o'zida mujassamlashtirib kelmoqda. Bugungi kunda Italiya yoshlari tili nafaqat oddiy muloqot vositasi, balki ijtimoiy identitet, guruh ichidagi munosabatlar hamda globalizatsiya sharoitida yoshlarning o'zini ifodalash usullarini belgilovchi muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Zamonaviy italyan yoshlari nutqida standart italyan tili (Italiano standard) bilan bir qatorda turli mahalliy dialektlar, sleng birliklar hamda ingliz va boshqa xorijiy tillardan kirib kelgan elementlar faol qo'llaniladi.

Ushbu lingvistik o'zgarishlar urbanizatsiya jarayonlari, raqamli kommunikatsiya rivoji, ijtimoiy tarmoqlar va global madaniyat ta'siri bilan bevosita bog'liqdir. Yoshlarga xos leksik, morfologik va sintaktik xususiyatlar ularning guruh ichidagi aloqalarini mustahkamlab, ijtimoiy jihatdan o'zaro tanib olish jarayonini yengillashtiradi. Mazkur maqolaning asosiy maqsadi Italiya yoshlari tilining asosiy xususiyatlarini aniqlash, uning ijtimoiy-madaniy kontekstdagi o'rnini tahlil qilish hamda zamonaviy tendensiyalarini yoritishdan iboratdir.

So'nggi yillarda Italiya yoshlari tilini o'rganishga bag'ishlangan ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Tadqiqotlar yoshlar tilining dinamik, doimiy o'zgaruvchan va ijtimoiy omillar bilan chambarchas bog'liq tizim ekanini ko'rsatadi.

Ushbu sohadagi muhim tadqiqotlarni quyidagicha tasniflash mumkin:

1. Sleng va Shahar Madaniyati: Bagna va Bellinzona o'z ishlarida Rim yoshlari nutqida keng tarqalgan sleng va qisqartmalarni tahlil qilib, ularning guruh ichidagi identifikatsiya vositasi sifatidagi rolini ko'rsatib o'tganlar. Ular yoshlar tili shahar muhitida o'ziga xos "kod" vazifasini bajarishini ta'kidlaydilar.

2. Ijtimoiy Tarmoqlar Ta'siri: Cambria va uning hamkorlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar nutqiga ta'siri chuqur yoritilgan. Xususan, Instagram va TikTok kabi ommabop platformalarda qisqartmalar va emojilarning kommunikativ ahamiyati tahlil qilingan bo'lib, bu platformalar yangi lingvistik normalarni shakllantirayotgani aniqlangan.

3. Globalizatsiya va Ingliz Tili: Barberio o'z izlanishlarida ingliz tilidan kirib kelgan leksik birliklarning Italiya yoshlari tilida faol qo'llanilishini globalizatsiya jarayonlari bilan izohlaydi.

4. Dialektlarning O'rni: Fiorentino o'z tadqiqotlarida Florensiya yoshlari nutqida dialekt va slengning integratsiyasi masalasini ko'taradi. Uning fikricha, bu integratsiya ijtimoiy yaqinlik va guruh birdamligini ifodalovchi vosita sifatida talqin etiladi.

Ushbu adabiyotlar tahlili Italiya yoshlari tilida uchta asosiy tendensiyani aniqlash imkonini beradi: sleng va dialektlarning integratsiyasi, inglizcha va boshqa xorijiy tillar ta'sirining kuchayishi hamda raqamli kommunikatsiya vositalarining tilga faol kirib kelishi.

Ushbu maqolada mavzuni yoritishda asosan tavsifiy va qiyosiy tahlil metodlaridan foydalanildi. Asosiy material sifatida ijtimoiy tarmoqlardagi yoshlar muloqoti matnlari, zamonaviy ilmiy adabiyotlar hamda empirik kuzatuv natijalari olindi. Tadqiqot obyekti sifatida Italiyaning yirik madaniy markazlari bo'lmish Rim, Milan va Florensiya yoshlari nutqida sleng, inglizcha kiritmalar va qisqartmalarning qo'llanilishi tanlab olindi.

O'tkazilgan tahlil natijalari Italiya yoshlari tilida bir qator o'ziga xos lingvistik hodisalar mavjudligini ko'rsatdi. Quyida ushbu xususiyatlarni italyancha misollar yordamida ko'rib chiqamiz.

Ingliz tilidan o'zlashgan qisqartmalar (Acronimi Inglesi)

Globalizatsiya ta'sirida italyan yoshlari nutqida inglizcha qisqartmalar juda keng qo'llaniladi. Bu so'zlar ko'pincha tarjima qilinmasdan, original shaklida ishlatiladi va yoshlarning dunyoqarashini ifodalaydi:

FOMO (Fear Of Missing Out) – Biror qiziqarli voqeadan qolib ketish qo'rquvi.

YOLO (You Only Live Once) – Sen faqat bir marta yashaysan (tavakkal qilishga undovchi ibora).

OMG (Oh My God) – Hayratni ifodalovchi ibora.

Bu birliklar asosan chatlar va og'zaki nutqda emotsional bo'yoqdorlikni oshirish uchun xizmat qiladi.

Italiya yoshlari o'z his-tuyg'ularini ifodalash uchun standart tildan farqli bo'lgan, ammo yoshlar orasida juda ommabop bo'lgan sleng birliklardan faol foydalanadilar. Tadqiqot davomida quyidagi so'zlar eng ko'p uchrashi aniqlandi:

Figo – Juda zo'r, ajoyib, chiroyli (masalan: Che figo! - Qanday zo'r!).

Cazzate – Bekorchi gaplar, ahmoqona ishlar (vulgarizmga moyil bo'lsa-da, yoshlar orasida keng tarqalgan).

Sbatti (Sbattimento so'zidan) – Bosh og'rig'i, muammo, xohish yo'qligi (masalan: Non ho sbatti - Xohishim/toqatim yo'q).

Ushbu so'zlar yoshlar guruhlarida "biznikilar" va "begonalar"ni ajratishda muhim rol o'ynaydi.

Raqamli muloqotda tezlik muhim bo'lganligi sababli, italyan yoshlari so'zlarni qisqartirish usulidan unumli foydalanadilar. Bu qisqartmalar muloqotni soddalashtiradi:

Tel (Telefono) – Telefon.

Net (Internet) – Internet tarmog'i.

Info (Informazione) – Ma'lumot.

So'nggi paytlarda Italiya yoshlari tilida zamonaviy ijtimoiy qadriyatlarni aks ettiruvchi o'zgarishlar kuzatilmoqda. Xususan, zamonaviy yoshlarga xos inklyuziv nutq shakllari va ijtimoiy masalalarga oid iboralar keng tarqalmoqda.

Tutte e tutti – "Barcha ayollar va barcha erkaklar" (faqat erkak jinsidagi tutti so'zi o'rniga gender tenglikni ifodalash uchun ishlatiladi).

Eco-friendly – Ekologik toza / tabiatga zararsiz (ingliz tilidan o'zlashgan).

Body positivity – O'z tanasini boricha qabul qilish harakati.

Yoshlar tilining yana bir ajralmas qismi – bu vizual vositalardir. Hashtag va emojilar nutqning ifodaviyligini oshiradi va yozma matnning hissiy ohangini belgilab beradi. Ular so'zlar o'rnini bosuvchi yoki ularni to'ldiruvchi element sifatida xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, Italiya yoshlari tili zamonaviy jamiyatning ijtimoiy va madaniy jarayonlarini aks ettiruvchi murakkab va dinamik tizimdir. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, sleng, mahalliy dialektlar, inglizcha kiritmalar hamda raqamli kommunikatsiya elementlari yoshlar nutqining ajralmas qismiga aylangan.

Zamonaviy tendensiyalar yoshlar tilida yangi so'zlar, iboralar va kommunikativ uslublarning paydo bo'lishiga olib kelmoqda. Xususan, ijtimoiy tarmoqlarda qisqartmalar, memlar va emojilarning faol ishlatilishi tilning vizual-kommunikativ jihatlarini kuchaytirmoqda.

Ushbu tendensiyalar yoshlar tilining nafaqat kommunikativ (aloqa), balki identifikatsion (o'zlikni anglash) funksiyasini ham kuchaytiradi. Til guruhga mansublik va ijtimoiy yaqinlikni mustahkamlaydi.

Tadqiqot natijalari Italiya yoshlari tilini o'rganish sotsiolingvistika va madaniyatshunoslik uchun muhim ilmiy ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi. Bu til shunchaki jargon emas, balki Italiya jamiyatining kelajagi bo'lgan yosh avlodning dunyoqarashini tushunish kalitidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Bagna, C., & Bellinzona, R. (2016). *Giovani e linguaggio: analisi dello slang urbano* a Roma. Roma: Carocci Editore.
2. Cambria, S., Bianchi, F., & Russo, L. (2018). *Social media e linguaggio giovanile: tendenze e innovazioni*. Milano: FrancoAngeli.
3. Barberio, M. (2020). *L'influenza dell'inglese sul linguaggio dei giovani italiani*. Firenze: Le Monnier.
4. Fiorentino, A. (2019). *Dialetti e slang giovanile a Firenze*. Bologna: Il Mulino.
5. Crystal, D. (2011). *Internet and Language: A Sociolinguistic Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Tagliamonte, S. A., & Roberts, C. (2005). Youth Language and Social Networks. *Journal of Sociolinguistics*, 9(2), 123-147.